

**Komló Város Önkormányzat
József Attila Városi Könyvtár
és Muzeális Gyűjtemény**

**GYŰJTŐKÖRI
SZABÁLYZAT**

A gyűjtőköri szabályzatban foglalt feladatok célja, hogy meghatározza azokat az elveket, amelyek alapján a gyűjtemény szervezése történik. A gyűjtemény az intézmény szolgáltatásainak alapja. A beszerzendő dokumentumok körének meghatározása a könyvtár által ellátott feladatok és a település speciális tényezői alapján történhet. Az ellátandó feladatok meghatározása a könyvtár jellege és típusa szerint történik.

A József Attila Városi Könyvtár "B" típusú, középfokú könyvtári ellátást nyújtó, általános gyűjtőkörű, nyilvános közművelődési könyvtár, mely gyűjteményét folyamatosan fejleszti, feltárja, megőrzi és gondozza. A beszerzendő és megőrzendő dokumentumok körét ez alapvetően meghatározza. A "B" típusú intézmény funkciói önmagukban nem képezik a gyűjtőköri szabályzat alapját. A könyvtár jellegén és típusán túlmenően a település demográfiai, gazdasági és kulturális jellemzői egyaránt meghatározzák a gyűjtemény összetételét is. Ezek számbavétele képezi jelen szabályzat alapját.

Komló lakossága 25.000 fő. A rendszerváltás után a bányüzemek bezárása a munkanélküliség jelentős növekedését eredményezte. Mint általános gyűjtőkörű, nyilvános könyvtárnak alapfeladata a Komló városában és annak vonzáskörzetében élő lakosság egészét szolgáló lakóhelyi könyvtári ellátás biztosítása. Arra hivatott, hogy állományában lévő dokumentumaival és szolgáltatásaival maradéktalanul kielégítse a városban és vonzáskörzetében jelentkező igényeket, függetlenül attól, hogy ezek az elvárások milyen társadalmi és műveltségi szintről indulnak, ha nem lépik túl a szervezett tanulás, az önművelés, a szórakozás és a különböző foglalkozási ágak által felvetett általános igényeket, valamint a tájékozódás kereteit.

1. A könyvtár típusa

A típusba sorolás a könyvtárak nagyságrendjéből, a hálózatban elfoglalt helyéből és a szolgáltatások mélységéből következik. Típusát tekintve könyvtárunk "B" típusú városi közművelődési könyvtár, ennek megfelelően:

- A nemzeti könyvtermésből gyűjti az irodalom tartalmi egészét, válogatva a közművelődési könyvtárakban felmerülő igények alapján.
- A magyar nyelven megjelent kézikönyvek és általános segédkönyvek gazdag készletével rendelkezik.
- Érdemi teljességgel gyűjti a magyar nyelvű periodikákat, amennyiben a pénzügyi kerete engedi.
- Kiemelten és teljes körűen gyűjti Komló városra és vonzáskörzetére vonatkozó könyveket, periodikákat, fotókat és egyéb dokumentumokat. A beszerezhetetlen helyismereti anyagokról másolatot készítet.
- A mindenkori költségvetés függvényében gyűjti a CD lemezeket, videókat, CD-ROM-okat, melyek tartalmukkal szervesen illeszkednek a könyvtár gyűjteményébe.
- Törekszik a helyi szükségleteknek megfelelően beszerezni a nem hagyományos dokumentumfajtákat, kisnyomtatványokat, fényképeket, fénymásolatokat.
- A 14 éven aluli fiatalok könyvtári ellátását gyermekrészlegével szolgálja. Számukra alkalmas gyűjteménnyel rendelkezik.

A fentieket figyelembe véve az egyes művek példányszámának megállapításánál mindenkor figyelemmel kell lenni a tájékoztatás, a kölcsönzés, a gyermekrészleg igényeire.

A könyvtár jellegéből és típusából következő gyűjtőköri határokat, ezen belül a gyűjtés mélységét, tagozódását az általános társadalmi igény, a település jellege, kulturális szintje és intézményi ellátottsága szabja meg.

Az állománygyarapítás forrásai: költségvetés, bevételek, pályázatok, támogatás, ajándék.

2. Városi könyvtári funkciók

A könyvtár feladata, hogy közművelődési könyvtári szolgáltatásokkal, valamint a tudományos és szakkönyvtárak szolgáltatásainak közvetítésével elősegítse a lakosság általános és szakműveltségének gyarapodását, elősegítse a felnőttek és a gyerekek iskolán kívüli művelődési, továbbképzési, olvasási igényeinek kielégítését.

3. Társadalmi igények

3.1. Általános igények

A terület jellegétől függetlenül a társadalmi igények általában az alábbi tevékenységekhez kapcsolódnak:

3.1.1. Munka

Ide soroljuk azokat az igényeket, amelyek a munkával, a termelés és közigazgatás irányításával, a vállalkozásokkal, a kereskedelemmel, a közalkalmazottak tevékenységével, vagyis a lakóhely területén fellelhető nagyobb foglalkozási csoportok munkájával kapcsolatban felmerülhetnek. A beszerzendő dokumentumok szintjét a felhasználók várható igényei határozzák meg. Ezen igények kielégítéséhez könyvek, folyóiratok, audio-vizuális és számítástechnikai dokumentumok szükségesek.

3.1.2. Tanulás, szervezett oktatás

Azok az igények tartoznak ide, amelyek a szervezett oktatással, tanulókkal kapcsolatban a tankönyveken túlmenően jelentkeznek az általános iskola, a középiskola és a felnőttoktatás, illetve a nem iskolarendszerű tanulás formáin. Az itt jelentkező igények részben szakkönyvekkel és szakfolyóiratokkal, hagyományos és nem hagyományos dokumentumok biztosításával elégíthetők ki.

3.1.3. Önképzés - önművelés

Ide soroljuk azokat az igényeket amelyek egyrészt a nem szervezett keretek között folyó önképzés (tanulás) terén, másrészt az eredeti szakmától eltérő ismeretek megismerése, a művelt ember sokoldalú tájékozódása során felmerülnek. Az önművelés és önképzés széles köre és lehetőségei miatt elvileg egyetlen szakterület sem rekeszthető ki a gyűjtésből. A közművelődési könyvtáraknak készen kell állniuk a szakmai továbbképzésben, az átképzésben résztvevők, a szakkörök és a pályázatra készülők segítésére.

3.1.4. Szórakozás, kikapcsolódás

E feladat elsősorban a szépirodalmi állománycsoport alakítása valamint a képes újságok szempontjából jelent tennivalókat. A beszerzésnél figyelembe kell venni a könyvek művészeti színvonalát, de a potenciális olvasói igényt is, amely nem csak az értékes irodalomra terjed ki.

3.1.5. Speciális igények

Az általános tájékoztatás igényén túl könyvtárunk könyvtárközi kölcsönzéssel biztosítja a hangoskönyveket.

A könyvtári tájékoztatás igénye.

A könyvtári tájékoztatás iránti igény Komlón kiterjed a könyvtári szolgáltatás majdnem valamennyi hagyományos formájára. A ténybeli és szakirodalmi tájékoztatás alapvető eszközei a kurrens és retrospektív bibliográfiák, repertóriumok, a magyar nyelven megjelenő általános- és szaklexikonok és a számítógépes adatbázisok. A gyermekrészlegnek is rendelkeznie kell a megfelelő tájékoztatási segédeszközökkel.

4. Helyismereti szakkönyvtári szolgáltatások

Az igénybevevők köre igen széles. Gyűjtjük a városra, a városban élt vagy született, a városban élő, illetve Komlóval valamilyen kapcsolatban lévő személyekre vonatkozó irodalmat, a dokumentum fajtájától függetlenül (kivéve a levéltári anyagot).

5. Részletes gyűjtési utasítás

Általános kikötések

A gyűjtés mélysége

A József Attila Városi Könyvtár gyűjtőköre a feladatainak megfelelően általános. Gyűjti a társadalomtudományi, a természettudományi, az alkalmazott tudományi és az egyes tudományágakra vonatkozó átfogó tudományos műveket, az ismeretterjesztő irodalmat, a szépirodalmi, az ifjúsági és gyermekkönyveket. Gyűjti a város jellegének, termelési profiljának megfelelő műszaki, mezőgazdasági szakirodalmat. Kiemelten gyűjti az irodalom, a történelem, a művészetek és a helyismeret irodalmát.

5.1. Válogatás, teljesség, kiemelés

A József Attila Városi Könyvtár típusából és méretéből eredően nem törekedhet valamennyi területen teljességre. Általában válogatva gyűjtünk.

Gyűjtjük

- a filozófia klasszikusainak műveit; a társadalom-, a természet- és alkalmazott tudományok alapvető tudományos műveit; az előbbieket ismeretterjesztő irodalmát.
- a világirodalom és nemzeti irodalmunk klasszikusainak és kiemelkedő kortárs alkotóinak szépirodalmi munkáit, az ifjúsági- és gyermekirodalmat.
- a városra vonatkozó helyismereti irodalmat.
- a magyar nyelvű megyei és helyi lapokat; válogatva a fontosabb folyóiratokat, hetilapokat. Teljességre törekszünk a helyi sajtótermékek gyűjtésében.
- válogatva a zenei-, irodalmi-, nyelvi lemezeket, CD-ket, CD-ROM-okat.

- a kétnyelvű szépirodalmi műveket válogatva.
- a krimiket, a fantasztikus és a szépirodalmat a mindenkori olvasói igényekhez igazítva.

5.2. Időhatárok

Állománygyarapításunk elsősorban az újonnan megjelenő, korszerű ismereteket tartalmazó könyvekre terjed ki, esetenként azonban régebben kiadott könyveket is beszerzünk, amennyiben kultúrtörténeti értéket képviselnek, vagy nagy rá az olvasói igény. Ajándékként elfogadjunk minden ma is hasznosítható tartalmi értékkel rendelkező könyvet.

5.3. Nyelvi keretek

Állományunk nagyrészt magyar nyelvű dokumentumokból áll. A nyelvtanulást szeretnénk segíteni, ezért a gyakrabban tanult nyelvekből folyamatosan kis gyűjteményeket alakítunk. Előszeretettel vásárolunk kétnyelvű könyveket.

5.4. Kiadványtípusok

A József Attila Városi Könyvtár gyűjtőkörébe az alábbi dokumentumfélések tartoznak: könyvek, folyóiratok, heti- és napilapok, videokazetták, DVD-k, CD-ROM-ok, számítógépes lemezek.

5.5. Példányszám

A dokumentumokat általában egy példányban gyűjti a könyvtár, a könyvtári munkaeszköz jellegű segédleteket maximum 3 példányban, az általános és középiskolai kötelező irodalmat és a gyakran keresett könyveket igény szerinti példányszámban.

A könyvtár típusából és funkciójából adódó gyűjtőköri határokat, a gyűjtés mélységét, az általános társadalmi igény, a település jellege, kulturális szintje és intézményi ellátottsága szabja meg.

5.6. Különgyűjtemények

5.6.1. Elkülönített könyvtári egységek gyűjtőköri utasítása

5.6.1.2. Olvasótermi kézikönyvtár

Állományát az általános tájékoztatáshoz, illetve tájékozódáshoz, az irodalmi és egyéb tárgyú és a tájékoztatáshoz szükséges magyar nyelven megjelent kézikönyvekkel, különféle tájékoztatási segédletekkel gyarapítjuk. Ide kerülnek az értékesebb, gazdagon illusztrált kiadványok, itt helyezzük el a gyűjtőkörbe tartozó bibliográfiákat, az egyes tudományágak legfontosabb monográfiáit, kalauz jellegű szintéziseit, az általános és szaklexikonokat stb. A hagyományos könyvtári anyagokat kiegészítik a számítógépes adatbázisok, CD-ROM-ok, melyek a tájékoztatás és az egyéni ismeretszerzés nélkülözhetetlen eszközei.

5.6.1.3. Segédkönyvtár

Itt helyezzük el a könyvtári szakirodalmat, a könyvtártudomány és a közművelődés alapvető kézikönyveit, a módszertani kiadványokat. A feldolgozó munka segítésére itt található az állománygyarapítás és feldolgozás kérdéseivel foglalkozó elméleti és gyakorlati útmutatást adó könyvek valamint a szabványok, ETO-táblázatok.

5.6.1.4. Folyóirattár

A megvásárolt periodikák jelentős részét 1-5 éven belül kiselejtezzük, tartósan azokat a folyóiratokat őrizzük meg, melyek avulása csak hosszú idő alatt, s akkor is csak részlegesen következik be. A helyismereti vonatkozású időszaki kiadványok teljes körét megőrizzük.

5.6.1.5. Audio-vizuális részleg

A videokazetták gyűjtésénél az oktatásban használható kötelező irodalom feldolgozásait, a filmtörténeti értékeket részesítjük előnyben; szórakoztató- és ismeretterjesztő filmeket, mesefeldolgozásokat válogatva gyűjtjük.

5.6.2. Helyismeretei gyűjtemény

E gyűjtemény célja a helytörténeti anyag megőrzése, a kutatómunka támogatása, az egészséges lokálpatriotizmus kialakítása a város polgáraiban, valamint a hely közigazgatási, gazdasági tevékenység és az oktatás támogatása. Ennek megfelelően teljességgel gyűjtünk minden olyan dokumentumot, amely Komló város természeti világára, gazdasági és kulturális életére, földrajzára, társadalmi viszonyaira, történetére, hagyományaira, népszokásaira és egyéb emlékeire vonatkozik.

Gyűjtőkörünkbe tartozik:

- A Komlón született és a város életében jelentős szerepet játszó személyek életével, munkásságával kapcsolatos kiadványok;
- Helyi vonatkozású művek kéziratok, pl. naplók, levelek, dolgozatok, amelyek nem levéltári anyagok;
- Teljes körűen beszerezzük a kiadás helyétől függetlenül az olyan nyomdatermékeket, amelyek a városra vonatkoznak;
- Válogatva gyűjtjük Baranya megye fontosabb helyismereti vonatkozású anyagát;
- Gyűjtjük a városról és környékéről készített képeket, képeslapokat, térképeket;
- Teljes körűen gyűjtjük a helyi sajtó termékeit.

5.6.3. A gyermekrészleg gyűjtőköre

A gyermekkönyvtár feladata a 14 éven aluli olvasók kiszolgálása, ezen belül az önálló ismeretszerzés lehetőségének megteremtése, az iskolákkal való kapcsolat révén az iskolai oktató-nevelő munka segítése, valamint a gyermekolvasók felkészítése a felnőtt részleg használatára. Ezek figyelembe vételével kell kialakítani a gyermekkönyvtár állományát.

5.6.3.1. Kézikönyvtár

A kézikönyvtár bizonyos fogalmak tisztázásához, az iskolai anyag bővítéséhez, a gyermekek szókincsének és íráskészségének fejlesztéséhez nyújt segítséget. Az ismeretek gyarapításának, a tények, adatok ellenőrzésének is fontos eszköze. Rendszeres használata

ta felkészíti a gyermekeket arra, hogy később munkájukat tökéletesebben végezhessék a könyvek segítségével. Cél, hogy a könyv, s majd a közeli jövőben a számítógép is munkaeszközzé váljon.

Mindezek figyelembe vételével beszerezzük a gyermekkönyvtár részére az általános lexikonokat és a számukra jól használható szaklexikonokat, egy-egy tudomány összefoglaló kézikönyveit, szótárakat, képzőművészeti albumokat, a szórakozás, a játék, a sport könyveit, összefoglaló földrajzi, életrajzi, történelmi munkákat, valamint az egyes népek történetét bemutató irodalmat. Beszerezzük a szépirodalmi antológiákat, versgyűjteményeket, egy-egy eseményhez kapcsolódó műsor-összeállításokat. A kézikönyvtár összeállításánál szem előtt tartjuk a használók életkori sajátosságait. Helyet kapnak a kézikönyvtárban azok a pedagógiai, módszertani kiadványok, a könyvtári munkára vonatkozó irodalom, a pedagógusok számára megjelenő útmutatók, amelyek a gyermekkönyvtáros számára feladatai ellátásakor szükségesek.

6. Állományapasztás

A könyvtári állomány nyilvántartásából a dokumentumokat selejtezés, vagy egyéb ok címén szabad kivezetni, törölni tervszerű állományapasztás során, természetes elhasználódás folytán.

A könyvtár állományából hiányzó dokumentumok egyéb okból a következő címen vezethetők ki: elháríthatatlan esemény, bűncselekmény, behajthatatlan követelés, pénzben megtérített követelés, megengedhető hiány, normán felüli hiány.

A tervszerű állományapasztás a könyvtár rendeltetésszerű feladatainak ellátására elsősorban tartalmi szempontból alkalmatlanná vált dokumentumoknak az állományból folyamatosan történő kivonását jelenti.

Erre az alábbi esetekben kerül sor:

- a dokumentum tartalmilag elavult
- az olvasói igény csökkenése miatt a példányszám egy része fölöslegessé vált
- fiókkönyvtárak megszűnésével magas példányszám maradt
- elveszett, megrongálódott

Időleges megőrzésre beszerezett dokumentumok esetében (itt elsősorban periodikákról van szó). Őrizzük:

Irodalmi, történelmi, könyvtári szakmai folyóiratok, Komlói Újság, Dunántúli Napló

5 évig

Magyar Nemzet, Népszabadság

3 évig

Színes magazinok

Az apasztás tényét selejtezési jegyzőkönyvben rögzítjük, dokumentumtípusonként az apasztás okát megjelölve.

7. A könyvtári állomány leltározása

Fenti törvény értelmében 8 évenként leltározást tart a könyvtár. Ez lehet részleges, vagy teljes körű. Részleges esetén a teljes állomány 20%-a.

A leltározáshoz leltározási ütemtervet kell készíteni, melyet a fenntartó hagy jóvá. A leltározási ütemtervnek tartalmaznia kell:

A leltározás lebonyolításának módját. A leltározás kezdő időpontját, időtartamát, valamint a záró jegyzőkönyv előterjesztésének időpontját. A leltározás mértékét. A leltározásban részt vevő személyek nevét, feladatát.

A leltározás befejeztével jegyzőkönyvet kell készíteni.

Komló, 2014. szeptember 1.